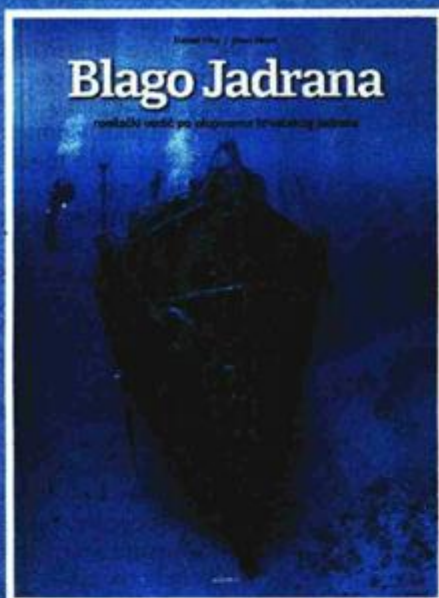
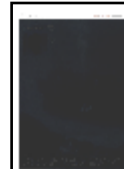

Evidencijski broj / Article ID: 15961985
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section: Panorama

**BLAGO
JADRANA**
KNJIGA KOJU JE
JASEN MESIĆ
NAPISAO
ZAJEDNO S
KOLEGOM
DANIJELOM
FRKOM
SVOJEVRSNI JE
PODMORSKI
VODIČ KROZ
OLUPINE U
JADRANU

JEDAN OD NAJMLAĐIH MINISTARA U HRVATSKOJ POVIJESTI ČLAN
JE UNESCO-ova ODBORA ZA ZAŠTITU PODMORSKE KULTURNE
BAŠTINE I ARHEOLOG KOJI JE PRERONIO GOTOVO CIJELO MORE

NEOBIČNA
KARIJERA
HDZ-ova
BIVŠEG
MINISTRA

JASEN MESIĆ

POLITIČAR ČIJA JE STRAST PODVODNA ARHEOLOGIJA

Snimio sam baš svaku olupinu na dnu Jadrana

PIŠE JURICA KÖRBLER. SNIMAJU SANDRA ŠIMUNOVIĆ/CROPIX,
JASEN MESIĆ I DANIJEL FRKA

H

la je loš posao generalno, a tako i u kulturi”.

Ronjenje i podvodna arheologija Mesićev su dječjački san. Nakon završetka studija zaposlio se u Odjelu za arheologiju Ministarstva kulture, danas je to Hrvatski restauratorski zavod, gdje je radio na najljepšim i najznačajnijim projektima posljednjih desetak godina u Hrvatskoj.

“Spomenut ću samo Apoksiomenosa”.

Govori mi da je godinama napredovao i 2004. godine preuzeo novoformiranu službu za arheologiju koja je formirana u Hrvatskom restauratorskom zavodu i nakon toga postao pomoćnik ministra kulture za kulturnu baštinu.

Podmorske lekcije u politici

“To je već bila situacija kada sam ronilačko odijelo zamijenio ovim ‘civilnim’”, kaže, uz naglasak da mu je iskustvo koje je stekao u podvodnoj arheologiji pomoglo i u politici.

“To je jedna vrlo disciplinirana grana i mnogo toga se moglo prenijeti kasnije u radu u Ministarstvu.”

Imenovan je za državnog tajnika i 2011. godine, nakon što se jedan od boljih hrvatskih ministara u povijesti Božo Biškupić zahvalio i povukao, postao je i jedan od najmlađih hrvatskih ministara.

“Mogu reći da sam prošao sve stepenice, od vježbenika do ministra.”

Nedavno je Mesić izabran drugi put u UNESCO-ov komitet za zaštitu podmorske kulturne bašti-

rvatski političari raznih su obrazovanja, najčešće pravnici, ekonomisti, profesori, ali podvodni arheolog, koji s ronilačkim bocama roni do dna Jadrana, samo je jedan - bivši ministar kulture iz HDZ-ove vlade Jasen Mesić, koji je uz arheologiju završio Diplomatsku akademiju i poslijediplomski studij kulturnog menadžmenta u Italiji.

“Prema onome što se krije na dnu Jadrana, mi smo supersila. Hrvatska se smatra jednom od najbogatijih država vezanih za podvodno kulturno blago i po kontinuitetu i raznolikosti”, kaže mi Mesić dok razgovaramo uz “red politike, red podvodne arheologije”.

“Podmorje nikako nije istraženo i pred arheolozima je još veliki posao, prije svega istraživanje velikih dubina, što je do sada malko istraživano”. I dok s podvodnom arheologijom, očito, stojimo dobro, kada je riječ o politici stvari su mnogo kompliciranije. Izbori su pred vratima i Mesić je pun optimizma kada je riječ o HDZ-ovim ambicijama za preuzimanje vlasti. “Ova sadašnja nekompetentna Vlada obavi-

MLADOST I
ISKUSTVO
MESIĆ JE
2011. GODINE
NASLIJEDIO BOŽU
BIŠKUPICA U
HDZ-ovoj VLADI

ne, a bio je i najmlađi koji je predsjedao Prvoj svjetskoj konferenciji o zaštiti podmorske baštine koji je bio organiziran u Parizu.

Podvodnom arheologijom u Hrvatskoj bavi se malo ljudi, svega nekoliko, ali Mesić tvrdi kako se hrvatska podvodna arheologija može nositi po svojoj stručnosti, projektima i uspjesima s europskom.

"Jedna od lijepih stvari je centar UNESCO-a za podvodnu arheologiju u Zadru koji je i došao kao svojevršno priznanje za sve što je tu napravljeno. Danas se na stranicama UNESCO-a mogu vidjeti fotografije hrvatskih nalazišta koja se navode kao 'hrvatski model' dobrog upravljanja podvodnim kulturnim dobrom."

Pitam Jasena Mesića kako se kreće na istraživanja pod morem. Pređa mnom je knjiga "Blago Jadrana", koju je Mesić napisao zajedno s kolegom Danijelom Frkom, jedna čudesno lijepa i zanimljiva priča koju su autori najavili i kao ronilački vodič po olupinama Jadrana. HMS Coriolanus, Baron Gautsch, Giuseppe Dezza, Hans Schmidt, podmornica Medusa, veliki razarač Cesare Rossarol, jedrenjak Kostrena, torpiljarka TA 45 Spica, B-24 Liberator "Le Petite Fleur", Boeing B-17 G, samo su neka od plovila i zrakoplova koji su kroz povijest završili na dnu Jadrana. Impresivne su slike olupina, pogotovo kada se uspojede fotografije snimljene prije pada zrakoplova ili potonuća brodova i podmornica u Jadranu s onima koje su nastale kada su arheolozi došli do olupina.

Prihvatljiva dubina

"Da se uopće krene s istraživanjem, a kasnije i ronjenjem, ovisi o mnogo faktora - koji je lokalitet u pitanju, na kojoj je poziciji, koliko je ugrožen, iz kojeg je razdoblja, je li ga moguće turistički prezentirati i još štošta drugo. Ako se radi o antičkom lokalitetu i riječ je o amforama poznatima iz literature, na prihvatljivoj dubini, ide se na izgradnju zaštitnih mreža, što je hrvatski specifikum. Kada se radi o novovjekovnom brodu, ide se na djelomično istraživanje, vadenjem onoga što bi moglo biti predmet krađe, dok olupina ostaje. Ukoliko se ide na lokalitet tipa Apoksiomenosa, onda je obavezno sistematsko istraživanje."

Prije je vadenje amfora bilo veliki biznis. Kako je danas, pitam Mesića, a on odgovara da kontrole još uvijek nema do kraja.

"Ali, situacija je ipak bolja nego što je bila."

Priča kako je pronađen Apoksiomen, kada ga je ugledao jedan belgijski turist, nakon čega je informacija došla do hrvatskih arheologa.

"Sama statua je izvadena u organizaciji strane ekipe ronilaca koja se okupila oko belgijskog privatnog instituta, naše specijalne policije i ronilaca Ministarstva kulture."

Mesić tvrdi da ronjenje

može biti krajnje opasno ako se ne poštuju pravila.

"Mi dugi niz godina nismo imali neki ozbiljniji incident u podvodnoj arheologiji, što samo pokazuje da se pravila poštuju, a imali smo i do stotine urona godišnje."

Ronjenje, tvrdi, u podvodnoj arheologiji mora postati automatizam, kao klijanje kod hokejaša. "A već deset godina to ne radim".

Kako je s "pravilima" u politici, to je već sasvim druga stvar. Posljednje četiri godine, kada je riječ o drugom Mesićevom fahu, kulturi, događaji u Hrvatskoj nisu išli u dobrom smjeru.

Ne svrstavajući se ni na jednu stranu političkog spektra, konstatiram Mesiću da je kultura posljednjih godina platila visoku cijenu zbog neučinkovitosti ove vlade.

"Mislim da je stanje u hrvatskoj kulturi vrlo loše. Propustili smo dosta prilika. Uspješno se radilo u vrijeme mandata Bože Biškupića, a neka drugi procjenjuju kako je bilo za vrijeme mojeg mandata. Kasnije nismo iskoristili sve ono što smo mogli ulaskom u Europsku uniju."

Propuštena prilika

Jasen Mesić objašnjava da je pitanje kulture i kulturnog identiteta dugoročno jedno od strateških političkih pitanja.

"To treba biti glavna misao vodilja vezana za kulturu u ovim vremenima. Ulaškom u prostor gdje živi 500 milijuna ljudi za hrvatsku se kulturu otvaraju i izazovi i mogućnosti, i nužno je bilo Ministarstvo kulture prirediti za tu situaciju."

Ispuštena je, kaže, velika prilika što Ministarstvo nije pripremljeno za te nove okolnosti. Tako smo izgubili priliku promovirati naš kulturni identitet i izgubili smo postaviti kulturu i kao ekonomski čimbenik. A u nekim zemljama djelatnosti iz kulture ostvaruju značajan postotak BDP-a.

Mesić tvrdi da je izdavačka djelatnost na koljenima, kako se dovoljno ne koristi baština u turističke svrhe, kao i arheološki podvodni i nadvodni parkovi, teško je navesti sve sektore kulture u kojima postoje problemi.

"Nismo učinili dovoljno ni da ojačamo nezavisnu kulturnu produkciju, propušteno je da se ojačaju i naše kulturne institucije, a potpuno se zakazalo u izradi strateških dokumenata. Potpuno su zanemareni europski fondovi kao mogućnost financiranja projekata u kulturi."

Karamarko i kultura

Pitam Mesića ima li šef HDZ-a Tomislav Karamarko, koji juriša na premijersko mjesto, afiniteta za kulturu.

"Predsjednik stranke je obrazovanja koje ima poseban odnos i prema baštini, povijesti i kulturnom identitetu te shvaća važnost kulture u društvu. Vrh stranke, u to vas uvjeravam, ima razumijevanja za sve one pro-

JASEN MESIĆ TVRDI DA OVAKVO RONJENJE MOŽE BITI KRAJNJE OPASNO AKO SE NE POSTUJU PRAVILA: 'MI DUGI NIZ GODINA NISMO IMALI NEKI OZBILJNIJI INCIDENT U PODVEDNOJ ARHEOLOGIJI, A IMALI SMO I DO STOTINE URONA GODIŠNJE'

'Naš program kulture nadovezuje se na centralni program koji je HDZ izradio u suradnji s institutom IFO. Važno je izdvojiti očuvanje kulturnog identiteta i jačanje nacionalnih institucija te poticanje poduzetništva u kulturi'

bleme koji danas muče hrvatsku kulturu."

Bivši ministar kulture objašnjava mi da mnogi koji su povezani s kulturom danas osjećaju grč.

"Moram reći kako se ove četiri godine radilo i o lošoj kadrovskoj politici i da smo

imali mnogo nepotrebnih smjenjivanja i imenovanja po političkoj liniji."

No, ima li HDZ pripremljen program koji bi kulturi trebao donijeti preporod?

"Program kulture nadovezuje se na centralni program koji je HDZ izradio u

Evidencijski broj / Article ID: 15961985
 Vrsta novine / Frequency: Dnevna
 Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
 Rubrika / Section: Panorama

Njemački eskortni razarač TA 35 Giuseppe Dezza naišao je na minu u fažanskom kanalu i nalazi se na dubini od 22 do 30 metara (lijevo); ciparski trgovački brod Sigrid zbog nevremena je potonuo ispred riječke luke (gore); Jasen Mesić u punoj ronilačkoj opremi (desno); vrh olupine njemačke desantne peniše LF 126 koju su potopili britanski lovci bombarderi Hurricane nalazi se neposredno ispod morske površine nedaleko od Jablanca (dolje)

'Prema onome što se krije na dnu Jadrana, mi smo supersila. Hrvatska se smatra jednom od najbogatijih država vezanih za podvodno kulturno blago. Podmorje nikako nije istraženo i pred arheolozima je još veliki posao', kaže Jasen Mesić

oriteti programi vezani uz baštinu i kako će se tu koristiti europski fondovi. Tek sada se završavaju muzeji čije su izgradnja i opremanje pokrenuti još u mandatu prošle Vlade.

"Trebalo bi početi raditi na projektima Hrvatskog povijesnog muzeja i Hrvatskog državnog arhiva u Kerestincu, koji su zanemareni. No, potpuno bi pogrešno bilo to provoditi kroz javno-privatno partnerstvo jer će tako projekti biti za porezne obveznike višestruko skuplji. Prioritet je i konsolidacija izdavaštva, i ostalih kulturnih industrija. Važno je pokrenuti snimanje filmova s temama iz Domovinskog rata. Uz kvalitetni umjetnički proizvod mogle bi se tako promovirati ideje i vrijednosti Domovinskog rata, bitne za očuvanje kulturnog identiteta. Nužno je uključiti HRT u produkciju takvih sadržaja, s točnim iznosom sredstava namijenjenih upravo tome. Javna sredstva koja dobiva HRT moraju se iskoristiti za ulaganje u domaću audiovizualnu produkciju i promociju kulturnih sadržaja koje ostvaruju institucije i nezavisna kulturna produkcija."

'HDZ ima ljude'

Ima li HDZ, ako osvoji vlast, već sada budućeg ministra kulture? Odgovara mi kako je bitno da se ostvari program i da se Hrvatska izvuče iz krize.

"Prioritet nam je da zemlju izvedemo iz stranpućice gdje je vodi ova neuspješna Vlada, a HDZ ima ljude koji su to u stanju napraviti. Vidite da se Vlada mjesecima bavi PR-om, nastojeći uvjeriti građane u svoje nepostojeće uspjehe."

Posebno je Mesić kritičan na način kako se vodi HRT. Oštrica je upućena prema ravnatelju Goranu Radmanu, za kojeg Mesić kaže da je primjer najžešćeg političkog imenovanja koje se dogodilo u mandatu Vlade Zorana Milanovića.

"Išlo se na izmjenu Zakona iz 2010. godine, koji podrazumijeva određeni politički konsenzus u izboru ravnatelja i tijela HRT-a. Biran je ravnateljs ogromnim ovlastima od saborske većine, Kukuriku koalicije, a ista ta saborska većina prihvaća izvješća i drži ga u stolici. Bez obzira na silne greške i afere."

Navodi mi podatke "Reporter bez granica" iz kojih se vidi da Hrvatska pada na ljestvici medijskih sloboda.

"To je vrlo loše, jer smo se u HDZ-u nadali kako nećemo više imati situaciju neobjektivnosti javnog medijskog servisa. Danas je na HRT-u vrlo loša situacija, od otkaza i progona novinara do pristranog informativnog programa. A pored toga imamo netransparentno vođenje velikog javnog poduzeća koje dobiva preko milijardu kuna samo od pretplate. Novi koprodukcijski projekti uopće se ne realiziraju."

Mesić kaže da se još uvijek ne može saznati koliko košta neka emisija.

"Ne dostavljaju se podaci koji se traže, i sve se vodi na netransparentan način." Ako tvrdi da je program politički pristran, zanimalo me smatra li da bi takav mogao biti i u osjetljivim danima uoči izbora.

"Pa to je i glavno zašto vladajuća Kukuriku koalicija drži ravnatelja Radmana na tom mjestu. On je imao toliko ozbiljnih pogrešaka do sada da su postojali argumenti za njegovu smjenu. A smjena se nije dogodila, iako mu je sve što se događalo visilo nad glavom kao Damoklov mač."

Morao je naprosto biti poslušan prema saborskoj većini koja ga drži na poziciji. Prisjetimo se samo saborskog natezanja oko objave plaća vodećih ljudi na HRT-u, ni danas se ne zna kakvi sve dodaci postoje na plaće, a premijer se hvali kako je sve transparentno."

Put u Los Angeles
 Politika se uplela i u filmske projekte koji se snimaju kod nas, poput "Igara prijestolja", pa se ministar Maras hvalio kako je osobno u Americi dogovorio da se nastavi snimanje u Hrvatskoj.

"Glavno je pitanje to što pojedini ministar, koji nema veze s tim resorom, odlazi na službeni put na trošak poreznih obveznika u Los Angeles, potroši 100.000 kuna i hvali se nečime što je dogovorio, što nije ni zakonski, ni praktički nije moguće. Tu je srž problema. Treba istaknuti da je sve omogućeno zakonskim rješenjima iz 2010. i 2011. godine."

Posljednjih mjeseci kao zastupnik u Saboru Mesić je često kritizirao svoje kolege iz lijeve koalicije za netransparentno trošenje državnog novca, olako potpisivanje službenih kartica, vožnja automobilima.

"Više od godinu dana čekao sam na odgovor na svoje zastupničko pitanje oko korištenja službenih kartica, automobila i troškova reprezentacija pojedinih ministarstava, recimo ministarstva gospodarstva. Ni danas nemam potpun odgovor i kompletne podatke."

Kaže, u vrijeme mandata ministra postojala je jedna službena kartica i nije je uopće koristio.

"Znate, ne sjećam se da sam ikada provukao službenu karticu dok sam obavljao dužnost ministra." ●

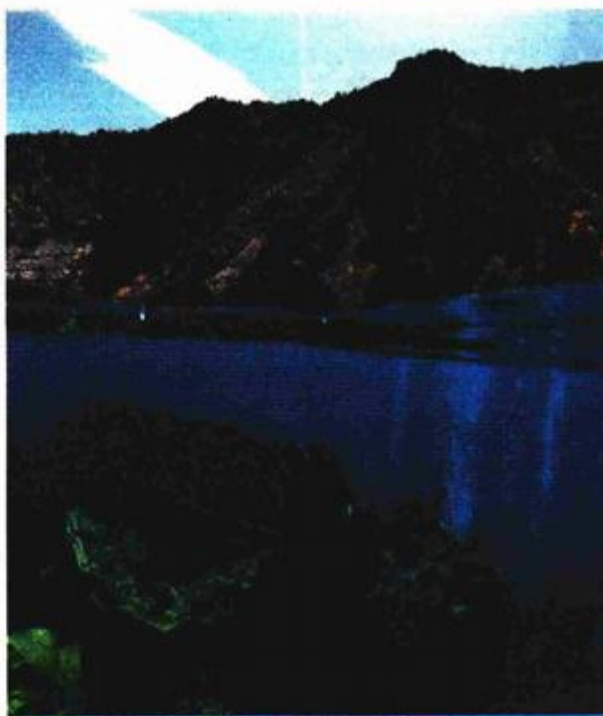

Olupina zrakoplova Soko 21-Jastreb (dolje i gore u letu), srušen kraj Rogoznice; dvocijevni torpeda (desno dolje); brod Peltastis potonuo je kraj Krka (lijevo)

suradnji s njemačkim institutom IFO. Važno je izdvojiti očuvanje kulturnog identiteta i jačanje nacionalnih kulturnih institucija. Poticanje poduzetništva u kulturi i nezavisne kulturne produkcije. Izrada strateških dokumenata i maksimalno korištenje sredstava EU fondova u realizaciji kulturnih sadržaja. Važno je da se konačno odredi datum izbora kako bi se konkretne ideje mogle realizirati."

Ovatrogasnim mjerama koje bi trebalo odmah poduzeti Mesić kaže da su pri-

'Važno je pokrenuti snimanje filmova s temama iz Domovinskog rata. Uz kvalitetni umjetnički proizvod mogle bi se tako promovirati ideje i vrijednosti Domovinskog rata. Nužno je uključiti HRT u produkciju takvih sadržaja'